

Cartea VaYikra (Levitic) - David Sperber, un rabin român învață pe toată lumea despre jertfe 5784

Cartea VaYikra, cea de a treia carte din Tora este numită și **Torat Cohanim**, adică „Legea Preoților”, iar de aici traducerea latină „Levitic” realizată în urma traducerii grecești Septuaginta. Cartea cuprinde detaliile tuturor ofrandelor ca și regulile jertfirii lor. Cartea cuprinde extrem de multe feluri de jertfe: arderea-de-tot *ola* עולה (Lev. 1), jertfa de mâncare *mincha* מנחה (Lev. 2), jertfa de mulțumire *selamim* שלמים (Lev. 3), jertfa de ispășire *hatat* חטאת (Lev. 4), jertfa pentru vină sau repararea unei pagube *ašam* אשם (Lev. 5), ca și o listă întreagă de animale jertfite: taur tânăr, miel, capră, berbec, pui de porumbel. Această abundență de date provoacă studentului o impresie de confuzie.

Explicații găsim în câteva cărți scrise de-a lungul secolelor de înțelepți evrei. Una din cele mai renumite și mai învățate cărți a apărut în anul 1940 în orașul Brașov din România. Cartea este scrisă în aramaică și se intitulează „Afraksata deaniya” אפרקסתא דעניא. Autorul este marele înțelept, Rabinul David Sperber, prim rabin al orașului și Av Bet Din. Cartea aparține genului numit **ŞUT**, adică *šeelot utešuvot*, „întrebări și răspunsuri”. Acest gen de literatură teologică religioasă evreiască este cea mai răspândită între evreii așkenazi în ultimele 4-5 secole.

Rabinul Sperber ne explică chiar pe coperta cărții titlul. El ne povestește că în cartea aceasta el răspunde la multe întrebări pe care le-a primit de-a lungul anilor. El speră ca cititorii să găsească între ele ceva care să le fie de folos, după cum învățăm din zicala din cartea de cabala „Zohar”, Şalah:157: „Câteodată, în ranița unui sărac se găsește un mărgăritar”. De aceea a numit cartea „Ranița unui sărac”, având astfel și o aromă de modestie.

La început, rabinul Sperber ne învață despre o împărțire primă făcută de înțelepții numiți *tanaim* תנאים (sec. 1 e.n.) în midrașul Safrā ספרא, numit și „Torat Cohanim”, adică un midraș despre cartea Levitic. Acei înțelepți au împărțit jertfele din cartea VaYikra în două categorii: prima au numit-o *Dibbura deNadava* דבורא דנדבא, adică „Vorbe de dar”, iar a doua *Dibbura deHova* דבורא דחובה, adică „Vorbe de obligație”. De ce au numit *tanaim* jertfele „vorbe”? Din cauza celor scrise în primele versete din VaYikra: „Și I-a chemat [Domnul] pe Moise și Domnul i-a vorbit ... Când cineva dintre voi va aduce o ofrandă ...” (Levitic 1:1-2). Vorbele Domnului au fost de data aceasta despre aducerea ofrandelor.

În prima categorie de daruri sunt incluse jertfele pe care le aduce oricine din voința lui proprie – arderea-de-tot, jertfa de mâncare și jertfa de mulțumire. În a doua categorie de obligații sunt incluse jertfele pe care oricine le

aduce pentru iertare și căire.

În carte, jertfele sunt aranjate după mărime, de la jertfa cea mai mare - taur tânăr, până la jertfa mai mică - jertfa de mâncare. Jertfele de taur erau aduse de poporul Israel cu ocazia de Roș Hodeș și sărbători sau în formă de jertfă de ispășire din partea marelui preot sau a Sanhedrinului (Sinodul). Orice persoană poate să jertfească un taur pentru jertfa de ardere-de-tot și de mulțumire. Regele Solomon a adus multe ofrande: „Solomon a oferit jertfele de mulțumire pe care trebuia să i le ofere Domnului - douăzeci și două de mii de vite și o sută douăzeci de mii de oi” (1Regi 8:63). Așa s-a împlinit și rugăciunea regelui David: „În bunăvoința ta, fă bine Sionului construiește zidurile Ierusalimului, atunci îți vor face plăcere jertfele dreptății, jertfa arsă-de-tot și ofranda de mulțumire, atunci pe altarul tău vor fi oferiți tauri” (Psalmi 51:18-19).

Abundența de jertfe poate să încurce pe cel care jertfește și este important să fie aduse jertfe fără cusur, iar repararea unor acțiuni nepotrivite nu este necesară. Contra acestor gânduri regretabile despre aducerea jertfelor ies profeții în frunte cu Isaia și de asemenea poetul Psalmilor: „Nu pentru jertfele tale te mustru, nici pentru ofrandele tale arse-de-tot care sunt întotdeauna în fața mea, nu voi lua niciun taur din casa ta, nici țapi din țarcurile tale, căci ale mele sunt toate animalele pădurii, fiarele de pe o mie de munți” (Psalmi 50:8-10). Dumnezeu nu are nevoie de jertfe, toată lumea îi aparține.

Hazal - înțelepții din Talmud au lăudat darurile simple ale săracilor. Despre versetul „Iar când un suflet (cineva) va aduce un prinos Domnului ...” (Levitic 2:1) au explicat, după cum ne învață de exemplu Rași: „Nu s-a spus suflet la toate ofrandele de „dar”, ci doar la jertfa de mâncare. Cine obișnuiește să dăruiască jertfe de mâncare? - un sărac. Domnul a spus: Eu îl consider de parcă și-ar fi sacrificat sufletul”.

* * *

Rabinul David Sperber (1877-1962), cunoscut în lumea evreiască ca „Gaonul (marele învățat) din Brașov” s-a născut și și-a petrecut tinerețea în regiunea Galiția care aparținea Ucrainei. Acolo a slujit ca discipol al unora din marii înțelepți ai epocii. În anul 1922 a fost numit Av Bet-Hadin (președintele tribunalului evreiesc religios) al Brașovului. Aici și-a finalizat capodopera despre care am scris în acest articol. În perioada cruntă a holocaustului a acționat într-un mod continuu pentru salvarea evreilor din România și din toată Europa. El a mai fost și reprezentantul și de asemenea delegatul rabinilor din Comitetul de Salvare din Europa reprezentat la SUA, care au activat pentru salvarea ultimelor „rămășițe” de evrei supraviețuitori ai holocaustului. La Brașov a gestionat cu mare talent o comunitate uriașă de refugiați evrei din toată Europa, care la apogeu trecuse peste 6000, un număr uriaș pentru o comunitate dintr-un orașel mititel din perioada aceea cum era Brașovul. Aici a compus și operele lui teologice de o valoare semnificativă.

În anul 1950 a făcut aliya în Israel, unde a fost rabinul unor zone din Ierusalim și a fost membru al Consiliului Marilor Înțelepți al așkenazilor și a fost printre fondatorii curentului de educație independentă a evreilor ultra-religioși care înfloresc în zilele noastre.

Mulți dintre urmașii lui - nepoți și strănepoți sunt profesori eminenți și rabini de calibru mare. Unul dintre strănepoți, rabinul Asher Ghedalia Polak a reeditat cartea „Afraksata deaniya” în anul 2002 la Brooklin. Coperta cărții apare în fruntea articolului.

Rabinul David Sperber este unul din cei mai căutați doi rabini români pentru învățătură din toată lumea evreiască. După părerea mea, înaintea lui se plasează doar marele rabin, care a fost prim-rabin al României aproximativ în anii 1860-1870 cunoscut sub numele de Malbim. El este cel mai important comentator evreu modern al Vechiului Testament. Alături de el se află rabinul David Sperber, comentatorul Vechiului Testament prin intermediul literaturii rabinice: Mișna, Talmud și midraš.

[Două vârfuri ale evreilor români cu care ne putem mândri și firește, să depunem eforturi ca să-i învățăm.](#)